

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РНК ЛП. Ч. 65. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, середа, 5-го квітня 1944. No. 65. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, April 5, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СУД ПРИЗНАЄ НІГРАМ ПРАВО ГОЛОСУВАННЯ ПРИ ПРАВИБОРАХ В ТЕКСАС

ВАШИНГТОН. — Найвищий Суд Злучених Держав видав рішення, що при демократичних правиборах у стейті Тексас ніграм не можна відмовити права голосування. Це рішення, на перший погляд дивне, має далекосягале значіння. У південних стейтах за існував стан, що нігри не виконують права голосування, хоч конституція признає кожному громадянину рівне право. У деяких стейтах є ще спеціальний податок для тих, що хочуть голосувати. Подавляюча більшість білого населення, яке виконує право голосування, йде сліпо за Демократичною Партією. У стейті Тексас демократи відмовили права голосування ніграм при правиборах, коли то настановляється партійних кандидатів. Перед виборами в 1940. р. нігер Лоні Е. Смит заплатив податок від голосування, але йому не дозволила виборча комісія голосувати при демократичних правиборах. Він відкликався до Найвищого Суду Злучених Держав і переміг. Оце рішення є засадниче і тому панує опінія, що воно буде приноровлене до всіх південних стейтів. Рішення викликало велике потрясіння серед демократичних членів конгресу.

ПОНАД МІЛІОН ВОЯКІВ ЗВІЛЬНЕНО З АРМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Від 1. грудня 1944. р. до 31. січня 1944. р. команда армії звільнила 1,058,000 воjakів, що брали участь в цинній службі. Зпоміж них звільнено 196,000 тому, що перейшли 38 літ життя, 648,000 виказали свою неспосібність фізичну або умову, а інші відійшли тому, що вони були потрібні в важних військових підприємствах, не мали відповідних літ, або мали якісь інші недомогання.

ЗМЕНШЕНО ПРОДУКЦІЮ ВЗУТТЯ ДЛЯ ЦИВІЛЬНІВ.

ВАШИНГТОН. — На 1944. рік буде вироблено лише 314,000,000 пар взуття, замість 360,000,000 пар, яке було досі кожного року. Також признає шкідливість на підзольвання лише 135,000,000 пар замість на 150,000,000. Причиною цього є те, що нестаче шкіри для вжитку цивільного населення; її спотребує військова команда. Це виявило Бюро Цивільних Потреб при Бюрі Військової Продукції.

АМЕРИКАНСЬКА ВОЄННА ФЛОТА ЯК ЗАПОРУКА МИРУ.

НЮ ЙОРК. — При кінці біжучого року Злучені Держави будуть мати могутню морську і повітряну армаду, яка буде рівна силі всіх інших флотів у світі разом. Таке виявив підсекретар флоту Джеймс В. Форестел вчасі бенкету Клубу Банкірів. Будівельна програма нашої флоты почалася в р. 1940. і зроста на 12,000 відсотків. Разом вона матиме 28,000 боєвих літаків і 581 боєвих кораблів ще в 1944. році. Форестел згадав, що ще в 1939. р. Америка мала лише 238 не дуже придатних боєвих літаків, а їх число зросло до 245 в 1940. р. Від тоді почалася гарячкова розбудова наших морських і повітряних сил, яка довела до теперішнього стану. Форестел домається затримання такого стану ще й після перемоги, щоб при допомозі такої флоты зберегти світовий мир.

ВИЛКІ ОСТЕРГАЄ СВОЮ ПАРТІЮ ПЕРЕД ПОТАЙНОЮ НОМНАЦІЄЮ.

ГРЕНД АЙЛЕНД (Небраска). — У своїх промовах перед републиканськими правиборами Вендел Вилкі остергає Републіканську Партію, щоб її делегати на конвенції в Шікаго не повторили такої самої помилки, як у 1920. р., коли то перевели тайну постанову, щоб поставити кандидатом на президента Ворена Г. Гардінга, а йому ухвалили опісля п'ятнадцяту форму, яку йому було важко виконати. Колиб тепер повторилася подібна історія, Републіканська Партія наражена буде на певну поразку, за словами Вилкія.

ПОМЕРЛИ ВІД ОТРУЇ З ХАРЧОВИХ БЛЯШАНОК.

НЮ РОШЕЛ (Ню Йорк). — 80-літня Флоренс Чіяррі і її 54-літня донька Ровз Ляперо померли в Ню Рошел Госпіталі внаслідок зажиття отрути Ботулізму, яка розвивається в бляшанках презервованих харчів, приладжених звичайно дома у невідповідний спосіб. Лікар ствердив, що вони наїлися зеленої фасолі, запрезерованої в бляшанках. Минулого року померло двоє людей в подібний спосіб, коли зіли презерований „егплент“.

ПОМЕРЛА КИВЛЯНКА В 106. РОЦІ ЖИТТЯ.

НЮ ЙОРК. — Хая Кальницька, що від 1931. р. найшла приміщення в жидівськй Домі Старців у Брукліні, померла в 106. році життя. Вона походила з Києва, де її чоловік був торговцем жемчугами. Хая зберегла свіжий ум та активність до самої смерті.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

Резиґнація совєтського урядовця і його заява про „дволичні“ совєтські політичні маневри

НЮ ЙОРК. — У ньюйорських часописах появилася оповістка Віктора Кравченка, що досі був високим урядовцем в Совєтській Комісії Купівлі у Вашингтоні, про його резигнацію з служби і про причини такого кроку. В оповістці сказано:

„Опин повідомляю, що я резигую з мого становища в Совєтськй уряді після 22 літ діяльної служби на різних відповідальних постах в уряді. Для вяснення мого кроку я подаю такі причини“. Далі йде подрібно вчислення тих причин, які в скороченню представляються так: Довгі літа слідив Кравченко за політикою Совєтів в її різних стадіях, котрі були для нього обурюючими і застрашуючими. Тепер він довше мовчати не може і серед воєнного положення виявить хоч засадничу політику совєтського уряду, а саме що політику, яка має вплив на війну і на надії всіх народів на новий світовий лад і відбудову. Кравченко каже, що не може довше підтримувати дволичні політичні маневри. Ці маневри виказують перед світом, що совєтський уряд хоче співпраці з демократичними країнами, а наділі йде по лінії своєї власної скритої політики, щоб досягнути цілі, незгідні з тими заявами, які перед світом голосить. Опісля Кравченко вчислює ті „маневри“, а ними є: Позірне розв'язання Комуністичного Інтернаціоналу, хоч наділі Москва підтримує комуністів в різних краях; слово „демократія“ вживається в Москві лише як підступ, хоч тепер розвивається там нового покрою націоналізм для закриття правдивих цілей Совєтів; для тих цілей служить феж поклонання до життя Все-слов'янського Комітету в Москві і Союзу Польських Патріотів; совєтська політика на Балкані і в Чехословаччині представлена перед світом як гарантія добробуту і співпраці, а в дійсності вона має що іншого на думці; урядові Совєти проголосили бажання встановити демократичний лад в Австрії й інших краях, а це проголошено лише на те, щоб приноровити себе позірно до бажань Аліантів, а по правді підпомагати там комунізм, послушний розказам з Кремлю; дійсні плани совєтського уряду не відповідають бажанням та надіям російського населення; перед світом совєти удають демократію, а дома не перевели ні однієї постанови для освободження народу; там дальше панує неволя, шпигунство й невисказані наслідства тайної поліції, при помочи якої уряд панує всевладно над народами Росії; надії, привязувані населенням Росії до вислідів цієї війни, завела цей нарід цілковито. Війна ще не скінчилася, а уряд вже приготував нове покоління до нової війни, а це не показує на тривкий мир, про який говорять Совєти.

Кравченко відверто домається свободи для народів Росії, такої, яка є в Америці і яка заповіджена в Атлантійському Чартері; каже, що він свідомий переслідування, на яке веде виставляє, і тому віддає себе під охорону публічної опінії Злучених Держав.

Фінський парламент не сліпиться з миром

ЛОНДОН. — Фінський парламент зівхався на сесію, але видно не на те, аби розглянути нову російську мирову пропозицію, бо цієї справи зовсім не порушував. Супроти цього в шведській пресі панує щодо мира наскрізь песимістичний настрій. На всякий випадок справа буде відійдлена аж до по-великодній сесії.

До того фінські газети пишуть, що нові російські мирові пропозиції властиво не роблять фінам ніякого уступства.

ГОЛ ПРО ЗАЯВУ МОЛОТОВА ПРО РУМУНІЮ

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол прийняв заяву Вячеслава Молотова, зроблену з приводу переходу російських військ через румунську територію на ріці Прут, як добровільну заяву, котрої суть лежить у тому, що червона армія думає передовсім за перемогу над ворогом. На думку Гола, заява Молотова переконає румунів, що їх інтереси лежать у співпраці не з німцями, але з Аліантами.

У БРИТАНІЇ ВДВОЛЕНІ ЗО ЗАЯВИ МОЛОТОВА

ЛОНДОН. — Заява Молотова, що червона армія не на те вступає на румунську територію, аби займати для Росії румунські краї або переіменяти суспільний устрій Румунії, стрінулася в британській пресі з добримі відкликами. Газети добачують в цій заяві доказ, що Атлантійський Чартер ще далі обов'язує Аліантів.

Урядники видять у заяві Молотова поважний удар для німецької пропаганди, що мовляв Росія має широкі наміри щодо окупації й комунізації окупованих країв. Вони вважають цю заяву теж ударом для ворожої пропаганди, що, мовляв, як тільки російські війська стануть на границях держав Осі, вони задержаться та зроблять з німцями серпаратний мир.

АМЕРИКА ПЕРЕПРОШУЄ ШВАЙЦАРІЮ

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол висказав публічно глибокий жаль з приводу випадкового бомбардування швайцарського міста Шафганзен американськими бомбовиками та запевнив, що Америка дасть належне відшкодування, яке тільки у людських умовах можливе. Рівночасно він дав запевнення, що того роду випадок не повториться.

Тимчасом зо Швайцарії доносять, що число людей, які внаслідок випадку втратили життя, дійшло до 48. Ранених є 70. Можливо, що під руїнами розбитих доміл найдеться ще більше жертв. Німецька пропаганда використовує помилку з усієї сили для витворення протиамериканських настроїв серед тих швайцарців, що говорять німецькою мовою.

НОВО-ЗЕЛЯНДЦІ НА ОСТРОВІ ГРІН.—Вояків шойно висаджено на цей важний пункт, що лежить усього 140 миль від важної японської бази Равадлу.

РОСІЯНИ НАСТУПАЮТЬ НА ЛЬВІВ

ЛОНДОН. — Червона армія врзалася вже глибоко в румунську територію й, занявши 15 місцевостей, підійшла до важного румунського міста Ясів. Вона всадовилася поза Прутом на добре в двох місцях.

Далі на північ совєтські війська наперли від Кишинева на захід на 28 миль. Вони підсунулися теж поважно до Львова. Відділи червоної армії, що оперують з Волині, добули повітові міста Горохів і Берестечко, а в Львівщині Лопатин та коло 80 місцевостей, у тому числі: Вільхівку, Звиняч, Скобельку, Холонів, Боремиль, Перемиль, Барилів, Смишів, Шуровичі, Завідче, Куликів, Немилів, Станіславчих, Поніковицю, Боратин і Поникву.

Дальший комунікат червоної армії говорить про завзяті бої на вулицях міста Скали. Завзяті бої йдуть теж довкола Одеси, котру червона армія старається обійти з усіх сторін сухозему. На Кримі помагають червоної армії кримські партизани.

ВІДСТУПАЮЧІ НІМЦІ ЛЮТУЮТЬ.

За донесенням Польської Телеграфічної Агенції, Гестапо розвело страшений терор у всіх тих краях, котрі німецька армія збирається здавати. По всіх східних повітах перед воєнної Польщі німці розстрілюють денно багато поляків.

У повіті Вовковиск за останній тиждень німці розстріляли 260 поляків, обвинувачених за підземну акцію. Між жертвами є всі члени 5 родин. Там теж поставлено двох поляків під розстріл за те, що вони помагали жидам при втечі.

У Львові стрінула такаж доля 133 польських закладників. У Старосільських розстріляно 250 поляків, між ними всіх священників, учителів і крамарів. У Вроценю, у Білосточчині, розстріляно посадника міста й його заступника за те, що вони подали німцям фальшиво число осіб, здібних до праці для німців.

АМЕРИКАНСЬКІ РЕЙДИ НА БУДАПЕШТ.

ЛОНДОН. — Велика сила важких американських бомбовиків, що мають свої бази в Італії, вдарили по Будапешті два рази за добу.

Рейди були певно важким моральним ударом по мадярській столиці, від котрої червона армія находитесь всего на 250 миль. Рейдери націлювалися головно на залізничні діврці та місцеві фабрики літаків. Рейди були певно розчислені на поміч червоної армії, котра станула вже під Тартарівським провалом у Карпатах.

БРИТАЙСЬКІ ЛІТАКИ ЗБОМБАРДУВАЛИ „ТІРПЦА“

ЛОНДОН. — Бритійські літаки поділили кількома великими бомбами німецький військовий корабель „Тіріці“, найбільший з німецької воєнної флоты, котрий стоїть на котвиці у норвезькйм фйорді Алтен коло Північного Рога.

Короткий комунікат про рейд не каже, з якої бази походили рейдери. З того, що комунікат видала адміраліція, можна вносити, що вони вилетіли з літакозовів британської воєнної флоты.

НІМЕЦЬКІ АТАКИ ПІД РИМОМ НЕ ВДАЮТЬСЯ.

НЕАПОЛЬ. — Німецькі війська пробували знову проломатися через аліантські лінії під Римом. Вони перевели важку атаку на позиції коло Анція, але аліанти відбили атаку з важкими втратами для ворога.

І ПОЛЯКИ ВОЮЮТЬ В ІТАЛІЇ.

С. Л. Сұлбергер, воєнний кореспондент „Ню Йорк Таймсу“ подає, що на одному секторі аліантської лінії в італійських горах Апенінах стоять польські війська, що колись були зорганізовані в совєтському союзі, а потім були випущені до Ірану.

Вони мають озброєння й мундури від британців і носять на раменах відзнаки своїх дивізій, що символізують карпатські гори й жубрів білівської пуші. Вони люблять співати про польського генерала Домбровського, що за Наполеона зорганізував польські легіони в Італії й надіявся визволити Польщу.

НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШОЇ ПОМОЧІ ВІД БОЛГАРІЇ.

Шведська преса подає, що німецький уряд поставив болгарському урядові нові домагання більшої допомоги для воєнного зусилля Осі.

За одним донесенням, німці зажадали, аби Болгарія допустила перевіз 200,000 ранених німецьких воjakів з румунських до болгарських шпиталів, та дозволила румунським кораблям, що евакуюють німців з Криму, заїхати до болгарського порту Константі.

За донесеннями до шведських газет, у Болгарії панує сильне напруження, бо болгари не симпатизують з німецьким воєнним зусиллям.

ЯПОНЦІ ПЕРЕТЯЛИ ЛІНІЮ ДОСТАВ В БУРМІ.

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Японські інвазійні війська перерезали дороги, котрими йдуть доставки воєнних матеріалів до великої аліантської бази Імфалу, столиці держави Маніпуру в східній Індії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Registered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 20, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмений текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед повною ціною, в котрій оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Table with subscription rates: PEREPИЛATA (one year \$7.00, six months \$3.75, three months \$2.00) and SUBSCRIPTION RATES (Three cents a copy, Saturday's issue \$2.00).

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Ще одна російська несподіванка

Росія немовби завзялася чудувати світ різними несподіваними посунами. Одним з перших, хоча не першим, була відома заява про відношення совітів до релігії й церкви. Ще світ не очуявся з дива, ще не зрозумів її яклад, а тут уже прийшла заява про розв'язання третього інтернаціоналу, себто про закінчення заходів організувати по всьому світі комуністичні партії для переведення світової комуністичної революції.

Тепер на завершення цих усіх дивних, менших і більших, посуновень приходять ще одно, з усіх певно найбільше. Появляється воно в формі заяви найвищої значущіх совєтських економістів у провідній російській економічній журналі. Зрештою, навіть якби й журнал і вчені не були визначні, то й так подібна заява в совєтському союзі, при строгій контролі влади над подібними висказаними, мусіла би мати значення чогось у роді урядового становища.

Ця остання заява вдаряє в самий центр большевицької теорії, бо в її погляди, які комуністична партія, а з нею совєтський уряд, уважали за основні, непохитні й незмінні наукові правди. Заява совєтських економістів стягає Маркса й Енгельса й Леніна з педесталу непомилних божків, які проголосили такі правди, що всякий, який вагається їх приймати, заслугоє найгостріший осуд, як ворог людства. Піддається гострій ревізії погляд про Марксистську науку. Закидується погляд про інтернаціональну революцію, боротьбу клас, вищість комунізму.

Між стрічками совєтський союз вирінає як держава, яка в першу міру добає за свої державні інтереси, яка для цієї цілі признає вагу націоналізму, яка признає якийнебудь економічний лад для себе тільки тому, що вона його признає кращим від інших, і тільки в такій мірі. Вирінає Росія як держава, яка хоче збільшити свою потугу, яка тепер хоче передусім добитися перемоги над ворогами, а по війні добробуту.

Зогляду на те, що в цій заяві большевицький провід йде в розріз з остовними теоріями комунізму й большевизму, а ніякий провід не любить публічно заявляти своїх помилок та ще щодо основних річей, то ця заява стягне на себе більше світла ніж попередні заяви. Цю заяву відій треба прийняти за щирі, бо большевицький верхівці певно легше було далі нещиро вдавати, що вона ще далі вірить і держиться старих теорій, хоча на ділі вона в них уже давно сумнівається, або приймає за правду що зовсім противне.

До наших „русских“

Хочемо сказати кілька слів про таких „русских“, що подали себе підчас американського перепису як „рошенс“, хоч не були „росіянами“. Хочемо віднести до тих, що ще далі пишуть у своїх газетах, що вони є „карпато-рошенс“ чи „рошенс“, а походять з тих земель, що не були ніколи і тепер не є „російськими“.

Та пишучи це, застерігаємо перед одним: Ось ті наші слова не мають нічого, що було б звернене проти справжніх росіян. Вони не відносяться до тих, що є родом з Московщини, та як такі звикли вживати на означення народу, з якого вони походять, англійської назви „Рошенс“.

Бо нам іде про тих, що, наприклад, вийшли з Лемківщини, чи іншої частини Галичини, чи з Закарпаття, Буковини, Волині, чи Поділля, а для них не підходить англійська назва „рошенс“. І чи хто з них пише „русский“ з одним „с“, чи з двома, то через те він росіянином не був і не є. Спорити над тим хіба вже в теперішніх часах не будемо. А навіть було б смішно ще й тепер це робити. Як і нема потреби широко розводитися над тим, чому саме так було. А ще менше зачинати скидати вини за це — одні на одних. Зате є тепер добра пора наладнати ось ту важку справу в розумний, чесний і достойний спосіб.

Розуміємо під цю справою саму назву, бо, а це підкресляємо, не думаємо входити в душу тих, що вживали досі назви „рошенс“, а не були росіянами. Не думаємо їх „українічити“ в нашому розумінню. Такі речі це вже справа їхньої совісті й їхніх почувань, вірувань та переконань. Та інша справа з самою „назвою“. Не вживати її далі, значить не вживати цього, що вже вживає теж і американський уряд, що вже вживає американська преса, американська наука. А коли брати під увагу наш американський ґрунт і те наше покоління, що тут родилось і виховалось чи виховується — то ще й американська школа.

Для старшого покоління це здулар з тою царською, тою „офіційною Росією“, яка не давала так довго жити назвам „Україна“ та „український“. Та тої нема, а та нова, хоч відбудує давню Росію (тільки далеко більшу і сильнішу!), є настільки розумна чи хитра, що такі сама вживає української назви для назви того народу, про який ми тут говоримо, як і вживає назви Україна для того краю, з якого

вийшли ті, до яких відносяться наші слова. Та найважніше є те: Уто тільки трохи застановиться над тим, що діється в Європі, та яку роллю в тих подіях відіграв український нарід, той хіба не може вже припустити, що би могла зявитись ще така якась сила, щоб змогла знав здушити ось ті назви „Україна“ та „український“! Це є вже рідні назви того краю і народу, з якого ми всі походимо, себто ми всі, до яких відносяться наші писання.

Чи ж супроти тих подій не зробити певних змін і тим нашим братам в Америці, що відносності походять з України і з українського народу, а по англійській далі називають себе „рошенс“? Та ж як не зробити тепер ось таких змін, то прийде попадати в конфлікт з самими власними дітьми, що виходять з американських шкіл! Та ж прийде попадати в конфлікт з своїм власним народом у старому краю, де вже не буде інших назв, а тільки „Україна“ та „український“!

Усе це можна тепер легко направити, коби тільки була добра воля. Усе те можна й внясити. Та ж ніякий чесний і поступовий росіянин не порадить інакше поступити, а скаже, щоб такі ті люди, що не є росіянами і по російськи не говорять, такі були тими, чим вони є, та щоб так, а не інакше себе називали.

На нашу думку ось ті справи повинні видвинуті наша „руска“ чи „карпаторуска“ преса і їх народови внясити: мужньо й твердо. Ось така справа могла би бути, на нашу думку, піднята теж от навіть і на наближаючій конвенції „Соединенія“ і там обговорена. Та згадуючи за це, це раз застерігаємо, що не хочемо мішатись у діла тих організацій чи газет. Це їхня справа, чи треба щось у тій справі зробити, чи ні. А як і зробити, то в який спосіб. Ми тільки вважаємо обов'язком видвинуту ось цю важку проблему, бо вважаємо, що саме тепер є найкраща пора її поговорити тихо й без гомону, чесно й розумно. Ми думаємо, що наші браття повинні це зробити, шануючи ось ту кров, що їм проливає наш нарід на українських землях саме за те, щоб на тих землях могла навіки остати українська назва. І це одно повинно бути таким сильним аргументом, що такі повинні би промовити до серця і розуму тих усіх наших братів, що походять з українських земель, а ще досі не вживають української на-

Піна не спинить бігу ріки

Іде нам про змагання американців українського роду зберегти свої національно-культурні традиції, включаючи церкву й мову та про спроби одиниць, ба навіть і груп перешкодити цьому змаганням під різними закликами й гаслами.

Дослідники американізації і передові американські суспільні діячі, що займаються злиттям імігрантів в американському морю, самі прийшли до висновку, що американізація повинна мати теж і свої моральні засади. Тому між відповідальними американцями не знайдете людей, щоб хотіли перевести насильно перемену імігрантів на новітніх американців. Просто тому, що це не потрібне, а крім цього неможливе. Непотрібне тому, що американізація мусить прийти сама собою упродовж відповідного часу; а неможливе, бо неприродне. Крім цього така країна, як Америка, свідомо цього, що вона потребує не лише рушійних сил для розбудови матеріального добробуту, але теж і моральних сил, щоб дати тверду підставу під нову генерацію. Величезні простори, заселені різними групами чужинних імігрантів, не можуть нагло опинитися без культурних цінностей. Нова культура не так то легко приймається, а заборонити їм їхню традицію, це значило б тільки, що „вирвати з землі дуба і пустити його на воду“.

Отже сама державна констанція диктує провідним американцям погодитися на збереження культурно-національних цінностей, які привезли імігранти із собою. Свідомо, чи не свідомо американські піоніри української еміграції приєдналися до такого поняття американізації і настали всією своєю енергією, щоб цій еміграції надати якийсь одностайний характер. Цей характер набрав ознаки української окремішності, опертої на високі релігійні засади, принесені імігрантами з старого краю. І хоч час від часу приходило до непорозуміння між чисто церковними установами і світськими українськими організаціями, то в критичні моменти такі приходило в нашому житті до наладнання відносин і до співділення всіх українських чинників.

Ніхто не може заперечити, що в самих початках нашого зви для означення свого кровного зв'язку з тими своїми рідними, що тепер імя „Україна“ славою покривають по цілому світі. Що козацтво ми все ж перемогли. Шож ти радиш, мосні полковнику? — перебив Коморовський-батько. Рада моя і мої старшини ясна і коротка. На рану ще раз атакувати засіки всіми силами, якими розпорадаємося. І знов відходити, понісши даремно більше ще страсти? — спитав обережний старший Мирський. Великих втрат не буде. Запевнив Донавай. — Козацтво не має багато амуніції. Адже об'єз їх до них не дійшов. Та й в обози амуніції не шмат було. Хто ж то знає, скільки козацтва перед боєм було? Може вдвоє, або й втроє більше від нас. — висловив сумнів Єльський. Легко можемо переконатися. Маємо полонених козацьких старшин і перебіжчика. Допитати їх. Не скажуть по добрій волі, то на тортурах скажуть. Мирський вийшов. Через кілька хвилин вернувся до Скриньського, що мабув сидів під сторожею десь поблизу. У-

громадянського життя в Америці вели і підтримували організаційний рух українські священники. Вони проповідували в церкві те саме, що й в життю товаришеским, громадянським, а громадянську працю вважали за доповнення церковної. В основу їх цілої праці лягла тасам етика, ті самі моральні засади і тасам ідеологія, а це: звертати увагу більше на духове життя, ніж на матеріальне. Звідси виводиться оця діяльність для допомоги рідному народові, за мученому і скованому в чужих кайданах; звідси пішла посвята для високих засад навіть з пожертвуванням матеріального добробуту, хоч за цим добробутом наші імігранти приїздили до Америки.

Таке наставлення нашої першої українсько-американської громади перебрали пізніші народні робітники, духовні чи світські, а часом переняли ними і тут роджена молодь. Усе це, очевидно, не шкодило нашій прибраній батьківщині Америці і тому не було з нічийого боку ніякого натиску ні змагань такому напрямови протидіяти. Такий ідеологічний напрям панує назавжди ще й тепер. На цьому ідеалістичному наставленню виріс теж і суто американський патріотизм і факти доводять, що без такого ідеологічного підкладу теперішня наша американська діяльність була б змаліла до незамітних розмірів.

Від самих початків нашого громадянського життя були теж спроби одиниць вцепити між наших імігрантів чисто матеріалістичні засади, тобто кличі: „Лютина це витвір цивілізації, а ціль її добувати добробут для себе. Тому жадай для себе всього добра, а як хто має більше, жадай рівно поділу для себе“. Такі менше більше закличі прикривали агітатори назвою „поступовости“, а часом все те скрісталізувалося в теперішній комуні-большевізм, з виразним напрямком безбожництва.

Очевидно, що теорія і практика нашої громади були проти цього. Тому ті „матеріалістичні“ засади не приймалися, а нетерпеливі провідники так званого „поступу“ злостилися й хапалися диктаторських засобів, а як їхні диктаторські забаганки не нашлись признання серед нашої громади, вони без обиняків наймалися на службу чужим диктаторам, щоб при їх допомозі повести боротьбу проти національно-культурних традицій американської громади українського роду. Маючи сильною „союз-

ника“ взяли вони „морально добувати“ ті організації й одиниці, що стоять у нас на провідних становищах. Звідси йшли так довго оті всі наклепи на українських людей та на українські організації, що то злі стільки енергії американсько-українського загалу. Ось та напасливість навіть застрашила декого; і тут то там спричинила шкоду і хвилевит застій у праці. Тут і там вона викликала замішання. Але це є те все, що вона могла досягнути. Самої ідеї ось ті вахабства не знищили і знищити не можуть. Пятьдесят-шістьдесят літ праці, жертв, посвяти, і осягів — не легко знищити, а ми думаємо, що й неможливо. Бо як стала гартується в огні, так і висока народно-культурна ідея кріпшає серед напастей. Відпадутъ слабодушні, це правда, але на їхнє місце приходять нові сили. І так буде, що згодом знов широко руслом попливе чиста ріка нашого громадянського життя, а суспільна піна не лише її не спинить, але ще й сама впаде у вир цього нестримного руху.

„МИХАЙЛ“ ГРЕЧУХА ВІДПОВІДАЄ.

Відзивався до „американських українців“, відповідаючи їм на „привіт“, голова Президії Верховної Ради Української Радянської Соціалістичної Республіки, а підписався під відповіддю так: „Михайл Гречуха“. Большевицькі Українські Щоденні Вісті, що подали ту відповідь, помістили ще й портрет, який підписали „Михайл С. Гречуха“.

Як знаємо, то Покійний проф. Грушевський, ось той „буржуй“, „діляч“ чи там „каменичник“, підписувався як професор, чи як голова Української Центральної Ради — по народному, себто „Михайло“. Та видно, що таке не по нутру „робітничо-селянському голові“, тому і бачимо, що Гречуха підписується „по церковному“, чи „з панської“, або так, щоб виглядало на зближення до „братнього“ народу, чи до „боса“, себто до „Йосифа“ Сталіна.

При тій нагоді подамо й дещо з відповіді Гречухи. Ось воно:

„Давно відомі зрадники України, українські гітлерівці, такі як Бандера, Мельник і Бульба та їм подібні, не остало позаду своїх фашистських союзників у бандитстві й грабежі. Недалеко ця година, коли ці бандити на світову скарбу і всі ті, що їм помагали, стануть перед народним судом, щоб відповісти за терор, руйнування за ріки крові і сліз, за смуток і терпіння, яке вони спричинили нашому народові і цілому цивілізованому світові“.

Закінчено цю відповідь так: „Хай живе мудрий вождь патріотів великий Сталін!“

НАШІСТИ ЗАБИРАЮТЬ ДО НІМЕЧЧИНИ МАДЯРСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

(ОНА). — В Будапешті урядом німецька вербункова комісія, якої цілком є дістати на Мадярщині для Райху 150,000 кваліфікованих робітників до німецьких фабрик. Комісія вже апелювала через радіо до мадьярського народу і казала, що доля його тісно зв'язана з долею німецького народу. Тепер настає такий час, що німці і мадяри мусять спільно ділати, бо ворог наступає з усіх сторін. Радіобесідник казав, що мадяри найбільше причиняться до оборони свого краю тоді, коли будуть добровільно зголошуватися до праці в німецьких фабриках. Кожний мадьярський патріот повинен це зрозуміти і не чекати, аж його силою примусять боронити його власну вітчизну.

КУПУЙТЕ ВОЕННІ БОНДИ

Advertisement for 'ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ' (Black Clouds from the Prypiat) by O.L. LUTOVICH. Includes text about the historical novel and a coupon for a free copy.

Advertisement for 'MAKE EVERY PAY DAY BOND DAY' with a logo and text: 'JOIN THE PAY-ROLL SAVINGS PLAN'.

Пошта в банковому бізнесі

Вуйко Сем приймає від 33 літ ошадности від незасібного населення і перетримує їх в депозиті. З цього йде подвійна користь: для уряду Злучених Держав, бо має готівку за дешевий процент; і для вкладчика, бо він переконаний, що Вуйко Сем ніколи не збанкрутує й тому його гроші певні.

Від вибуху війни поштовий департамент дістав великі гроші від громадян Америки. До кінця лютого вложено на вклади до поштового уряду \$1,867 мільнів, отже на 400 мільнів доларів більше, ніж досягали депозити минулого року в тім самім часі. Вкладчиками є люди, що дають від \$1 до \$2,500 нараз. А таких вкладчиків є понад 3,000,000. Все те діється без розголошу, без жадних обіцянок.

Ці депозити поставили поштовий департамент на першому місці серед щадничих банків у Злучених Державах. Між приватними банками ошадностей найбільшим є Бенк оф Америка, Нешенел Трост енд Сейвінгс Асошіейшен. Його депозити в минулому році досягли суми \$1,200 мільнів. У Нью Йорку існує Бавері Сейвінгс Бенк, як банк із взаємною порукою і його депозити від 382,773 вкладчиків досягли висоти \$495,000,000. Однак Бавері Сейвінгс Бенк має лише головний офіс і дві філії, а поштовий департамент має аж 7,199 своїх бюр.

Поштові бюра вітворені ввечер.

Дивуються люди, чому то так несподівано зросли вклади в поштовім департаменті. Але відкрили що тайну скоро. Серед воєнного положення люди заробляють більше, а коли виходять з праці з платнею, банки вже позамікані. Натомість поштові уряди не лише відкривають свої бюра вчасніше ніж банки, але й замикують пізніше. Отже дають кожному робітникові більшу нагоду користати з услуг. Як непомірно зростають ошадности в поштових бюрах, пізнали на такім порівнянні: Від 1939 р. поштовий департамент дістав 41 відсотків більше гроша на ошадність ніж мав досі, а щадничі банки із взаємною порукою дістали лише на 13 відсотків більше. Взаємні банки оперують у 17 стейтах і мали з кінець 1943 р. депозитів на \$11,783 мільйони. Комерційні банки, що оперують у всіх 48 стейтах, мали приросту на 15% в ошадностях і ці ошадности зросли до кінця 1943 року до 17 з половиною біліонів доларів.

Що робить пошта з людськими ошадностями.

Поштовий департамент платить своїм вкладчикам по 2 долари від сотки. Лише в стейті Нью Джерзі платить пошта 1 відсоток, бо так зарядив стейтовий комісар банків, а пошта, як бізнесмен, мусить приновитися до стейтових законів та розпорядків. Коли секретар пошти дістане грош з ошадностей, він не може їх тримати в скринці, але мусить їх інвестувати, щоб заробити на заплату відсотків для вкладчиків. Отже генеральний поштмайстер Вокер вкладає ці ошадности як позичку до департаменту скарбу і за це дістає проценти. Тепер вложив поштовий департамент як позичку до департаменту скарбу 200,000,000 на короткотривалі новти на 2%. Решту грошей інвестує поштовий департамент у скарбових бондах на 4 з половиною відсотків. Поштовий департамент так уже навчився господарити, що йому ніколи не забракне грошей на наглі виплати, скоро лише вкладчики зажадають. У минулім скарбовім році поштовий департамент заробив на таких калькуляціях на \$10, 300,000 більше, ніж у

редному році, а це значить зиск на яких 140% більше! З цього чистого зиску поштовий департамент докладає до виплати пенсій для ластарів, шоферів та дає на інші видатки. Крім цього поштовий департамент має \$115,668 таких грошей, що до них ніхто не признається, а таких вкладчиків, що вже 20 літ не зголюються по свої гроші, є 11,919. Вкладчики походять звичайно з незасібних або середньої класи людей, які заощаджують по \$20, \$50 і \$100.

Нема конкуренції між приватними банками й поштою.

Поштовий уряд не конкурує („не компетувє“) з приватними банками. На жадання банку поштовий уряд має помігти банкови в хвилевій потребі. Так сталося в часі кризи, коли то президент Рузвельт перебрав урядування у Вашингтоні. Тоді багато банків ратувалися перед хвилевою недостатчею гроша позичками в поштовім департаменті, а багато з них могли лише томо видержати „роп“, що нагало дістали великі суми гроша з поштового уряду і виплачували вкладчикам тільки, кількі вони забажали. Очевидно, це могли зробити лише такі банки, що були певні.

Призначені для імігрантів.

Інституцію поштової щадничі заведено в 1911 році головню на те, щоб помігти імігрантам, які не знали, як ратуватися перед ошадностям різних націячів, а не мали довіри до банків. В Європі багато країв мали вже поштові конта щадничі і люди були познайомлені зо способом вкладання грошей на пошту. Від самого початку система поштових ошадностей в Америці була успішна. Першого року зрослося 11,918 вкладчиків із \$677,145 грошей, другого року було вже 243,801 вкладчиків із \$20,237,083 грошей. Після світової війни в 1919 р. число вкладчиків зросло, а вже наступного року почало знову зростати. Найбільшого значіння досягнули поштові ошадности в часах кризи в 1930 р. і кількох наступних роках, а тепер люди знову нагадали собі на поштову щадничу і користають з неї, бо вона дуже вигідна.

НОРВЕЗЬКІ ДУХОВНИКИ ЛІДЕРАМИ ТАЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

(ОНА). — Контрольована німцями норвезька преса подає, що в рядах підземних організацій в Норвегії находяться багато людей, які посвятились служити Богови, а займаються висаджуванням у повітря вантажних поїздів і вбиванням німецьких вояків. Комісар поліції зробив заяву, що на підставі неоспоримих доказів норвезькі священники займалися підривною роботою. Тому уряд вважає за відповідне замкнути одинадцять церков і судити священників за вбивство членів німецької полевой поліції.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КІВЛЕНД, ОГАЙО.

Українська гомнада працює.

Для ювілята — У. Н. Союзу.

Урядники відділів У. Н. Союзу, відбули свої чергові збори дня 13. лютого б. р.

Зборами проводив п. Н. Задерезький. На зборах був привітний радний У. Н. Союзу, п. Д. Шмагага.

Ціль зборів: підготувати програму ювілейного свята, що має відбутися 30. квітня ц. р., та організації нових членів.

Радний п. Шмагага, подає думки й апелує до зібраних урядників відділів У. Н. Союзу, щоб доложили якнайбільше старання, щоб цей ювілей відбувся як найкраще, особливо, щоб приніс моральну й матеріальну користь Батькові Союзом.

Привітні урядники одноголосно заявили радному, що не відпочинуть, поки не віддадуть в дарунок ювілятові всі тисячі членів.

Акція продажу воєнних бондів.

Від часу, як наше правительсто проголосило продаж воєнних бондів, Українська Щаднича Спілка отримала повноваження від державного скарбу переводити продаж воєнних бондів у своїм заведенню. Як проголосив Конгресовий Комітет, що американці українського роду беруть активну участь в продажі воєнних бондів четвертого видання, то українська Спілка відразу стала центром переведення продажу згаданих бондів.

Екзекутива, особливо адвокат і секретар Спілки п. Ів. Тарнавський, вдається до обох громад, просить священників, своїх проголосили й заявили своїм вірним в церквах, що офісовий персонал підготує й переведе продаж бондів в церковних гаялах, в неділю зараз по Службі Божій, щоб заощадити час, тим, що не можуть прийти до офісу в урядових годинах, задля їх денної праці.

По цей день вислід суми продажу є такий: українці й чужі закупили в офісі за суму \$55,000, а сама спілка закупила за \$200,000. Разом загальна сума вносить \$255,000.

Тут треба надмітити, що від першого випуску Спілка продала в своїм офісі на понад один мільон доларів воєнних бондів.

Шевченківське Свято.

Як кожного року, так і цього клівлендські українці святкували роковини народного генія Тараса Шевченка. Святом займалися Українські Злучені Організації.

Головну промову про життя народного півця виголосив ред. Степан Шумейко.

Другим бесідником був місцевий український адвокат-прокуратор поліційного суду, п. Ів. Т. Білінський.

Молоденька дівчинка, донечка громадян Жуків, відкланувала дуже добре „До живих і мертвих“.

Мужеський хор, під про-

дом п. Ів. Тремблук, відспівав кілька святочних пісень.

Святом проводив президент Злучених Організацій, п. В. Третьак, а відбулося воно в У. Н. Домі при 14. вулиці.

Про це свято можна багато писати, але ще на це не пора.

Конгресовий Комітет і його завдання.

На зборах Зл. Організацій, що відбулися 8-го березня б. р. був привітний радний комітету на стейт Огайо, о. П. Білонь. Радний пояснив ціль Комітету та його завдання, а теж і наші українські обовязки.

По звіті радного вивязалася жива дискусія, очевидно над самою справою, а головню над моральною й матеріальною помічю Комітетови, яку наложив на українців Конгрес, що відбувся в Філадельфії.

По короткій дебаті переведено ухвалу, яка звучить: Злучені Організації, українців міста Клівленду повню годяться з конгресовим Комітетом та займаються, що будуть спільно з ним працювати та допомагати йому морально й матеріально в його провіді й народнім змаганню.

Дарунок для Американської Армії.

Заходом Злучених Організацій, особливо при великій фінансовій допомозі українських парохій, закуплено амбуляції. Цей амбуляцій святочно передано 26. березня б. р. Американській Армії. Програма свята була уложена по майстерськи, а точки програми були виконані знаменито. Тут треба зазначити, що й публіка пописалася дуже гарно. Велика саля У. Н. Дому була по береги заповнена ще перед третюю годиною. Всі очікували відчінення програми, а майже стільки людей пригладалося, оглядаючи амбуляції, що був уміщений на площі У. Н. Дому.

Точно в годині третій адвокат п. Ів. Т. Білінський отирає програму. На естраді сидять запрошені гості-американці. Між ними представник Американської Армії. Побіч нього представник Американського Червоного Хреста. Далі місцеві й повітові судді, а між ними й українська інтелігенція, священники і т. д. Адв. Білінський покликав усіх до слова, а вони склали українцям гратуляції за таке патріотичне діло.

Священники закликають загал до дальшої праці, особливо помагати нашому урядови в Вашингтоні, щоб міг успішно виграти цю війну.

Адвокат Ів. Тарнавський, реферував справу воєнних бондів і зазначив, що українська кампанія продажу воєнних бондів кінчиться 15-го квітня б. р.

Предсідник Злучених Організацій, п. В. Третьак, передає Амбуляції муниципальному судді, а суддя Л. Петраш виголуше при цьому патріотичну промову, передаючи амбуляції святочно представникови армії, яким був полк. Фредерик Стар Райт, а цей подякував

українцям міста Клівленду за патріотичне діло.

По цім наступила збірка на Американський Червоний Хрест. На галі зібрано \$300, а православна громада передала чека через о. П. Білоня на суму \$130. Загальна збірка на Червоний Хрест принесла 430 доларів.

В. Волянський.

З ГРОМАД

АНСОНІЯ, КОНН.

Акція продажу воєнних бондів.

Уряд тов. Запорозька Січ, від. 67 У. Н. Союзу в Ансонії, скликав дня 6. лютого ц. р. збори всіх братств, товариств і других організацій Ансонії й Дербі, Конн. На збори прислали делегатів: братство св. Ап. Петра і Павла; братство Бончевського, від. 10. У. Н. Союзу; тов. Запорозька Січ, від. 67. У. Н. Союзу; відділ 262 У. Н. Союзу в Ансонії і тов. Запорозька Січ, від. 23. У. Н. Союзу з Дербі, Конн. Далше, сестрицтва св. Ольги, клуб української кат. церкви і Український Горожанський клуб в Ансонії.

По провіренню делегатів гром. Тр. Стадник, предс. від. 67. У. Н. Союзу отворив збори промовою, в котрій задав, що наша прибрана батьківщина Америка жадає від нас поміч у формі купна бондів; ми й так купуємо бонди від початку війни, але не зорганізовано. Тепер зачалася кампанія за продаж Четвертої Воєнної Позички, а уряд У. Н. Союзу видав відозву до відділів, щоб взяли участь в закупні бондів. Посвідки треба вислати до Союзу, або до Конгресового Комітету до Філадельфії. Та щоб ми придбали якнайбільше поміч, то найліпше буде, коли ми зорганізуємось в центральний комітет продажу бондів, а відтак, щоб цей комітет займався помічю рідному краю, який теж знищений у цій війні.

По довій дискусії гром. Стадник попросив вибрати екзекутиву комітету, до якого ввійшли: Василь Шуран, голова; Василь Калина, заступник; п-на Олена Горбаль, секретарка; п-ні Анна Прескович, заступниця. А що з парохії не було делегатів, то предс. Шуран, заповів збори на неділю 13. лютого у цій самій галі.

В неділю, дня 13. лютого ц. р. прийшли всі делегати, також від парохії й інших організацій і одобрили екзекутиву, додаючи о. Крупу як почесного голову, гром. Петра Клянчик, вибрали касіером, а гром. Михайла Журава заступником. До ширшого комітету ввійшли по два делегати з кожної організації. Ухвалено неділю 5. березня на масове віче, на котрім маємо купити бондів за \$100,000.

Віче відбулося в неділю, дня 5. березня, в церковній салі. На вічу були присутні як, бесідники: о. Р. Крупа, поштмайстер Деніел МекКарті посадник Андрій Ф. Нолен і Дж. С. Боклі, банкир. На цім вічу закупили українці бондів за суму \$58,675; продаж продовжується до 18. квітня. Тепер вже закуплено на рахунок 70,000 дол. Маємо надію, що до 18. квітня дійдемо до проєктованої суми \$100,000, от і Ансонія й Дербі, Конн. поставляться.

Всі комітетові працюють, щоб дійти до тої суми, але найбільше праці доложив наш парох о. Роман Крупа.

В. Калина, заступник.

AMERICAN RED CROSS

Заходами Американського Червоного Хреста й Комітету Ітернаціонального Червоного Хреста пслано воєнно-полоненим, американським і з Об'єднаних Держав, харчів, одягу та інших річей, за час від 1-го січня 1941 до 31-го грудня 1943, на суму \$48,562,874. Навіть тоді, як вояк попадає в полон, Червоний Хрест не залишає його. Жертуйте на Воєнний Фонд Червоного Хреста на 1944 рік; поміжіть утримати поміч полоненим!

ЦІННІ ДОКУМЕНТИ

(ОНА). — Лікар, прибувший з Румунії до Швайцарії, який працював там у військовому шпиталі, говорить, що сьогодні найціннішим документом німецького вояка, чи урядовця на Україні, є посвідка від місцевих людей, що він поводився з ними полюдськи. Лікар оповідав, що один німецький офіційр, якого він лікував, був згубив такий документ і просив його написати й подати до румунської преси оголошення, в котрім він обіцяв великі гроші тому, хто йому той документ зверне. Німецький офіційр казав, що в дорозі з Одеси до Букарешту йому пропала валізка з дорогими річами, але в оголошенні він жадав тільки звороту свідочтва моральности.

Лікар оповідає, що в румунських шпиталях є повню німецьких ранених, які нарікають на свою долю і гадають, що Гітлер зробив помилку, як вдарив на Советський Союз. Швайцарський лікар говорить, що лікуючи високих німецьких офіційрів, він мав нагоду перевірити їх думки і каже, що вони вже давно втратили надію виграти війну. Вони всі кажуть, що Совети показалися багато сильнішими, як в Німеччині загальною припускали, а дотого ще й Америка та Англія їм помагали не тільки доставою зброї, але й поживи. Німці числили, що як їм удасться здобути Україну, то Советський Союз гишутиме з голоду. Але так не сталося. Совети, кажуть, мали досить запасів поживи, а як Америка

почала їм помагати, то можна було відразу писати — пропало, бо тоді німці вже не мали шансів здобути перемогу. Старші німецькі офіційри відразу це збагнули, але молодші, ті що їх вже гітлерівці офіційрами поробили, — ні. Вони ще й сьогодні мають надію, що Гітлер якийсь викрутиться, бо він, кажуть, непереможий.

Румунські ранені офіційри, казав лікар, це жалюгідні сотвориння. Немає в них ні дисципліни, ні високого воєнного знання, ні моралі. Це люди з багатих румунських родин, які вирости в добрі, а не мають правдивого патріотизму; любови рідного краю, за який не жаль життя віддати, вони, здається, нарочно давали себе легко ранити, щоб потрапити в шпиталь. Ті люди не радіють з того, як їх скоро вилікує і хотіли би бути в шпиталі якнайдовше.

МОСКВА ДОНОСИТЬ ПРО РЕЙДИ КИТАЙЦІВ НА МОНГОЛІЮ.

Московське радіо подало, що китайські війська з Сінтіяну вдерлися при кінці 1943 р. на територію Монгольської Народної Республіки та що советський уряд обовязаний на основу своєї згоди з тою республікою виступити в її обороні, якби такий рейд повторився.

Мовне непорозуміння.

Між галицькими бойками кажеться „не суть“, коли чогось нема. — Раз прийшов подорожний до бойка на празник. Як посадили, питається подорожний господаря:

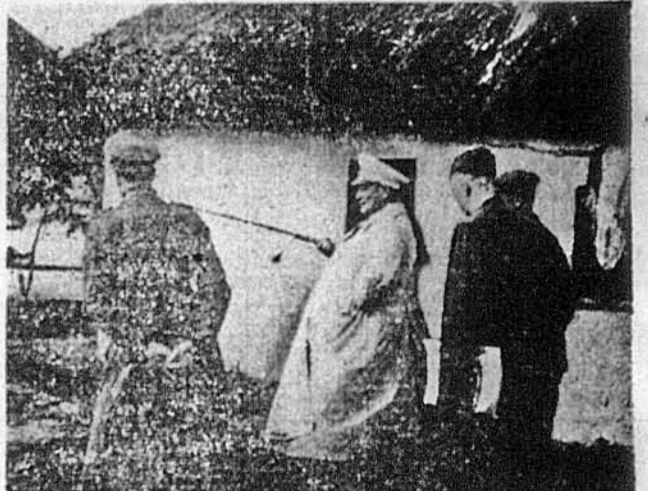
— Куме, куме! А чи пироги будуть?

— Ой, дорогі мої, пироги не суть — відповідає господар.

Коли подорожний це почу, уже не в іншої страви, а чекає на пироги. Та гості вже наїлися, починають вставати від стола. Питається ще раз подорожний:

— То кажете, що пироги не суть. Видко багато пирогів кума наварила, коли так довго несуть, що я аж зголоднів.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

Сцена з „Україна на огні“, офіційального советського фільмового документу, котрий тепер висвітлюють у „Стейт-Тіейтер“ у Нью Йорку.

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

З КОВЕРТАМИ І ГАРНИМИ ВІРШАМИ в українській мові, 5 центів кожна.

Замовляйте картки тепер, поки ще є добрий вибір. Вишліть моні-ордер, або марки сьогодні і будьте певні, що будете мати прекрасні картки на Великдень.

Належитість треба залучити разом з замовленням. (На С. О. D. не вислаємо).

“SVOBODA,” P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Вишліть мені _____ карток за що залучаю \$ _____

Імя _____

Адреса _____

Місто _____ Стейт _____

„ПОВІТРЯНІ АСИ“. — На рінному бенкеті „Винг Клубу“ в Нью Йорку стрінулося кількох найславніших летунів світа. З лівої руки до правої: генерал Ф. О. Гонтар, командант Мичел Філд у Нью Йорку; британський маршал летництва Р. Л. Г. Марікс; капітан Еді Рікенбакер; генерал Кейлак Гейнс, командант І команди летунів на Мичел Філд; та британський повітряний командир Повел.

ДРІБНІ ОГолоШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—Ergen 4-0237—Bryant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущі робітники обов'язані мати посвідку, що вони є до розпорядності. При переміщенні до менше суцільних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтєд Стейтс Емплоїмент Сервіс“. „Критичні“ робітники потребують теж обох посвідок.

Праця для Жінок

Праця для Жінок

ПОТРІБНО ДО ПРАЦІ В КАФЕТЕРІІ

ЖІНОК ДО НАУКИ, ЯК УСПЛУГАТИ ПРИ СНИДАННІІ ЖІНОК ДО ПОМОЦИ ПЕКАРЕВИ

Треба мати доказ громадянства. Голосітєся на адресу:

WEST GATE BAYONNE NAVAL SUPPLY DEPOT CAFETERIA BOARD

Праця для Мужчин

ЧЕРЕВІКИ: шевці з Goodyear до загальної праці у фабриці напар. Doyle's, 138 W. 34 St. New York.

МУЖЧИНИ: сильного, до загальної праці в складі; багато операцій. RUBIN BROS. 9-11 Beersum St., Brooklyn, N. Y.

ПОЛЬСЬКІ БІЖЕНЦІ НА МАДЯРЩИНІ В НЕБЕЗПЕЦІ.

(ОНА). — Поляки в Швейцарії говорять, що на Мадярщині знаходиться кількадесят тисяч польських біженців яким грозить смерть. Вони перейшли Карпати і примістилися дехто на Карпатській Україні, а кілька тисяч осілося в Буда-

пешті. Там поляки мають свої організації, тижневу газету, клуби і церкву. Німецькі тайні поліцейські домагалися, щоб мадяри не давали полякам нагоди переходити границю, але мадяри дивилися крізь пальці на польських біженців. Погранична сторожа давалася підкуплювати і таким чином десятки тисяч поляків і жінок передісталися на Мадярщину.

Поляки в Швейцарії журяться, що німці можуть тепер ловити на Мадярщині всіх польських біженців і розстріляти їх. Там має знаходитися кілька визначних польських провідників, професорів, журналістів і вчених.

З ДРУГОГО КОНГРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(В ДНЯХ 22. І 23. СІЧНЯ 1944, В МІСТІ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.).

Реферат проф. Миколи Чубатого: Самостійна Українська Держава історичною konieczністю для замирення Європи. (12)

Винищування українського народу в Росії.

Панування червоної Росії не булоб грізним для України, так само як не умертво українського народу 150-літнє безперервне панування царської Росії. Однакє нині одна справа є загрозлива для майбутності української нації, а це фізичне винищування українського свідомого активу, що йде в мільйони.

Розстріли, голод та депортації на тяжкі роботи пожерли мільйони що найкращих синів України зможє селян та робітників. Консервативні обличчя доходять до висліду, що за час 20-літнього червоного панування над Україною український нарід stratив біля 8 мільйонів щонайкращого свого активу.

Від 1930 року пішов зорганізований наступ на Українську Автокефальну Церкву та на українську національну інтелігенцію — вчених, мистців, писателів.

Грізна є нова небезпека опустєння України по цій війні. Мільйони українців потягнє за собою Сталін в азійські простори разом з відступаючою армією, що лишала за собою обмодєну землю. Іх мабуть Росія не пустити назад в Україну. Мільйони інших винищєні німці та потягнєли за собою на кріпацькі роботи до Німєччини. Це страшний удар в український нарід, якого наслідків ще нині годі усталити.

Проба Росії загарбати ще Західну Україну.

В першій році тепєршньої світової війни Сталін угодою з Гітлером захопив теж Західну Україну. Улаштували театр з голосуванням та перевели прилучєння цієї української землі до Росії. У світ пустили нову димну заслоу — червона Росія визволяє західних українців. По визволенні Західної України та по потвердженні того визволення в Москві в протягу півтора року червоної росіяни вивєли біля 400 тисяч щовайбільше свідомого українського елемєнту зі Західної України на Сибір чи до Туркєстану, тисячі розстріляли.

Хто знав відносини на Західній Україні з останніх місяців прямо перед російським наїздом, той знає, що проти-комуністичні настрої на Західній Україні були такі великі, що при демократичним голосуванню за советською Росією напевно булоб не заявлюєся

ні врожайного Поділля ні дрібку тої бориславської нафти Росії не треба; своєї має подостатком.

Українці мовчать, хоч ними торгують.

Нині йде надобре торг за західно-українські землі. Сотки статтей появляються про цю справу в американській та світовій пресі. В деяких журналістів є підхід сяко тако справедливий. Появляються теж найдивачніші пропозиції відносно розвязки цієї справи. Всеж таки справа обертаєсь в площині — як торг поміж Росією та Польщею за чуже, за власність українського народу. Українці в Європі мовчать, бо не можуть говорити. Червона та нацистська окупація замкнули їм уста. Ці, що промовляють з Москви не говорять мовою українського народу, тільки мовою свого російського повелителя. Заговорити ми маємо за них з цієї країни свобідного слова, з країни Вашингтона.

На жалє поміж американськими українцями думки неустали. Ми стрічаємоє нерідко з необдуманими вискоками громадянських діячів, які повинні почути на собі тягар відповідальності перед братами в Європі та перед історією українського народу. Американські українці, нерідко емігранти з України зперед 30 літ, не мають права перед світом переказувати своїх міркувань про українську справу, які деколи далеко відходять від дійсних бажань українців в Європі, але мають до української справи підходити з одного боку так, як на неї дивляться самі європейські українці, а з другого боку, зі становища ідеалів країни Вашингтона, які на частя в тім випадку на сто відсотків покриваються з ідеалами українського народу в Європі.

Соборність в неволі, чи несоборність на волі.

Нині західний українець живе двома ідеалами — ідеалом самостійності України та соборності всіх українських земель у вільній українській державі. Акт нинішних роковин зперед 25 літ обов'язує й нині кожного західного українця. Однакє ми нині не є в тім добрій положєнні, що 25 літ тому. Нині не йде справа про звільєння всіх українських земель в одній вільній українській державі. Ця справа може стати ще актуальнішою в часі тепєршньої війни, але нині актуальна вона не є. Нині східна Україна в неволі. На це українські люди ніколи не дадуть своєї апробати та не дадуть. Однакє тепєр актуальної стала та важитьє доля Західної України; її нам треба ратувати для українського народу як частину нашого добра, вирвану з пожару цієї війни.

Можливість уратувати Західну Україну для українського народу це істне, бо демократичні держави прилучєння її до советської Росії не признають. Не булоб уратуванням Західної України, колиб вона повернула під Польщу. Нашим домаганням мусять бути і думати, що теж це є бажанням загально західних українців, щоб Західній Україні дати змогу самій рішити про свою долю.

Атлантийський Чартер говорить виразно, що ніякий край не буде прилучений до другої держави без вповідання виразної волі населєння країни. Ми того тільки й домагаємоєся, щоб Західна Україна дістала змогу сама про себе сказати, але сказати свобідно з усіми тремя можливостями: чи хоче бути самостійною, йти

AMERICAN HEROES BY LEFF

Seriously wounded by an exploding grenade, Marine Gunner Angus R. Goss of Tampa, Florida, braved point-blank enemy fire to charge an enemy machine gun emplacement in a cave. Single handed, he wiped out Japanese gunners and snipers with a sub-machine gun, saving the lives of his unit. Angus Goss is dead—leaving a Navy Cross for "indomitable fighting spirit and extreme courage." If such heroism doesn't deserve an extra War Bond, what does? U. S. Treasury Department

від Росію чи вернути під Польщу.

Для мене не має сумніву, що 70 відсотків цілого населєння Західної Укаріни заявляється за самостійною західно-українською державою, бо в тих обставинах соборність булоб найгіршою неволю в російській імперії. В тій ситуації для Західної України довертєє ситуація з Першого Листопаду 1918 року, тільки що ця Західно Українська держава булоб майже два рази більша.

Насувається сумнів, чи така держава може утриматись? Нині так багато говориться про колективне забезпечєння й менших держав по цій світовій війні кілька разів менших від Західної України. Західна Україна теж повинна бути обнята тим актом колективної безпеки. Прийде можливість сфедерування вільної держави Західної України з одним чи другим сусідом, цю справу вирішить собі сам суверенний вільний нарід Західної України.

Нині український нарід під чужими окупаціями, і він крізь море відзиваєтьє до нас американські земляки та прохєє моральної помочи. Він кличе до вас, подібєно у колєсь клічє увязнєний ослан син Тараса Бульби: „А чи чуєте ви, брати аза моря, мій голос з неволі?“ Ваша відповідь мусять бути тільки одна: „Чуємо, брати і сестри, та все зробимо, щоб вирвати вас з рук ворогів!“

КОЖНИЙ СВДОМІЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛІТРОП, МНІ. — Тов. ім. Івана Франка, віл. 146, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 9 квітня, в 1. годі пополуї, під ч. 2965 Карпендер ул. Просимо членів прийти на збори. Бо маємо важні справи. — П. Андрушків, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруччє, віл. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9 квітня, в годині 2. пополуї, в Укр. Гор. Клубі, 608 Вєст Лакванє Ев. Приявність членів на зборх є обов'язкова. Довгуючі члєни щоб старалиєся платити на час. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

НЮ ЙОРК, Н. Я. — Збори 204. відділу відбудуться в суботу, 8 квітня, в годині 8:15 вєчєр, в галі 334 Іст 14. вул. — М. Банзак, секр.

ФІЛЬМИ, ЯК ЗАСІБ ВОЕННОЇ ПРОПАГАНДИ В НІМЕЧЧИНІ.

(ОНА). — Були часи, пише один з повернувших з Німєччини шведських кореспондєнтів, що німєцькі театри були заповнені военними фільмами з фронту. Як німці завовали Польщу, Францію, Югославію, чи Советський Союз, то Гєбєльсові люди старанно все фільмували і показували дома, якто „славні“ німєцькі вояки світ завовують.

Тепєр, пише згаданий журналіст, вже цього нема. Як німєцькі орди наступали і забирали одну країну за другою, то на екрані можна було бачити і Київ, і Варшаву, і Білгород, Осло, Ротєрдам, Париж.

Пізнали здорового на умі.

У шпитали для слабих на умі відбуваються пераз провірки, щоб пізнати, кого можє випустити до шпиталю, кого ні. Отже випитує лікар одного пацієнта:

— Як би я дав тобі до вибору: десять доларів і десять тисяч доларів, що вибрав би ти для себе?

— Десять доларів.

— Чому так?

— Бо десять доларів я міг би затримати для себе. А за десять тисяч доларів то я навіть податку не міг би заплатити.

— Випустив його зо шпиталю — заопініював лікар.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, віл. 268, відбудуться в суботу, 8 квітня, в годині 7:30 вєчєр, в У. Н. Домі, 217 Вєкєлінг ул. Просимо всіх членів бути на цих зборх, бо маємо важні справи до пологодження. Напоминаємо довгуючих членів прийти і вирішити свої залегости. Просимо також не забувати за прилучєнням нових членів. — В. Пєтель, прєдс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омєлян, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, віл. 163 відбудуться в неділю, 9 квітня, в 1. годині пополуї, в Домі Горожан, 847 Н. Фрєндлєн ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до пологодження. — М. Паранч, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, віл. 334, відбудуться в неділю, 9 квітня, в год. 1. пополуї, в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до пологодження. — За уряд: Н. Задєрєцький, прєдс.; С. Морозович, фін. секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, віл. 376, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 9 квітня, точно в годині 12:30 вполуднє. Просимо місячних і позамісячних членів прийти на час, бо є важні справи до пологодження. Виваємо довгуючих членів вирішити свої залегости, бо можуть наразитись на сусєнєду. — І. Халамарчук, прєдс.; С. Пєлюк, кас.; В. Білей, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Соціял, віл. 336, відбудуться в неділю, 9 квітня, в годині 1. пополуї. Просимо всіх членів прийти на збори, вирішити свої вкладки. Коан маєє знайомих, то запитай їх до Тов. Соціял. Маємо важні справи до пологодження. — В. Болєцький, пр.; Г. Клеял, секр.-кас.; Т. Кальмух.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Уєдн. Сіл, віл. 182, відбудуться в неділю, 9 квітня, в годині 3. пополуї, в галі парохіядній, 45-47 Гопп Евє, Пасєйк. На порядку нарід є Тов. справи до пологодження, тому просимо членів прийти на збори. Довгуючих членів напоминаємо прийти і вирішити свої залегости, бо інакше будуть сусєнєдувати. — О. Боднарчук, прєдс.; Г. Яськів, секр.

АРТИСТИЧНІ ОЛІЙНІ ОБРАЗИ

Муки Іс. Христа (14 образів). Запорожці пишуть лист до султана. — Від Б. Хмельницького до Києва. — Краєвиди України (оригінальні).

Образи в рамках і без рами, на полотні, олійні природні краски, артистично викінчені. По ціну і величину пишеть:

D. ZAHARCHUK, Artist 664 EAST 20th STREET, NORTHAMPTON, P. A. Phone 2810.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК. ШКІРСІ, НЕРВОВІ І ШЛУНКОВІ НЕДУГИ Героїні в інші відходив забурєння, Ниркові й Міхурові забурєння, Біль у кишках, Шлуноків й внутрєнності забурєння, хронічні боляки, пухлину зєлє, нервовє ослабєння, ревматизм і запалєнні жил, Лікуємо ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК модерними методами зі скорою пльгою. Лучі Екс. екзамінація крові і моці, застрики, колиб вказанє. Всі хронічні недуги лікуємо науково. ОПЛАТА УМІРКОВАНА. МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ \$2 DR. ZINS (28-літнє заведєніє) 110 EAST 16th STREET (Union Square) NEW YORK, N. Y. Щодєню від 9. г. рано до 7. г. вєчє. У неділі від 9. рано до 2. пол.

ШКАГО, ІЛ. — Бр. св. Юрія, віл. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 9 квітня, в годині 12:30 пополуї, в Домі У. Н. Союзу, 845 Н. Вєстєрн Евє. Просимо членів прийти на збори і вирішити свої вкладки, щоб не бути сусєнєдованими. Маємо дуже важні справи до вирішенє. — За уряд: Г. Бабяк, прєдс.; М. Федєшинський, кас.; В. Циліній, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, віл. 349, відбудуться 9 квітня, в 2. годині, в Набожінського. — І. Шєгєра, прєдс.; Д. Філіппа, кас.; Н. Лєпшич, секр.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАДЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОВОДОВОЇ ОРГАНІЗАЦІІ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРИВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН І ВИЩЕ ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОУ І ОКОЛИЦІ KANAI KAIN FUNERAL HOME 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Обслуга щира і чесна 383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК заряджує погребми по ціні так низькій як \$150. ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Rignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ в оклицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. MARKET 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Занемиєсь похоронними в БРОУК, БРОУКЛІУ, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MEtrose 5-6877

ТАРЗАН, ч. 948. Крик у джунгях. СХОВИШИ КУСОК ЛОЗИНИ, СЛИМ ПІДЛІЗ ДОЗА ПЛЄЧІ СТРІЛЬЦЯ, ЩО НАЦІЛЯЄСЯ НА ТАРЗАНА. НАГЛО ВІН ПЕРЕКНИВ ЛОЗИНУ ПОНАД ГОЛОВУ НІМЦЯ, НА ЙОГО ШИЮ, І ПОТЯГНУВ ДО СЕБЕ. ВОРОГ ЗГИНУВ. „ТАРЗАН! Я ВЖЕ МАЮ ОДНОГО!“ КРИКНУВ АМЕРИКАНЕЦЬ ТРИУМФАЛЬНО. У ТОЙ МЕНТ ВІН ПОЧУВ У ДЖУНГЛЯХ КРИК. ЦЕ БУВ ГОЛОС ЗІЛІ.